

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/publikacje/ksiazki-lublin/30851,Trzecia-Europa-Polska-mysl-federalistyczna-w-Stanach-Zjednoczonych-19401971.html>
2023-09-24, 16:49

Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940-1971

Sławomir Łukasiewicz, Trzecia Europa.
Polska myśl federalistyczna w Stanach
Zjednoczonych 1940-1971,
Warszawa-Lublin 2010, 440 s. + 16 s. wkł.
zdj., (Seria „Monografie”, t. 65)

„Trzecia Europa” to wydobyta z zapomnienia opowieść o politycznej aktywności i myśli polskiego wychodźstwa wojennego i polskiej powojennej emigracji politycznej w Stanach Zjednoczonych. Symboliczne cezury wyznaczają daty istnienia pism „New Europe” (1940-1945) i „The Central European Federalist” (1953-1971), na łamach których dyskutowano o kształcie federacji środkowo-wschodnioeuropejskiej, widzianej jako część przyszłej Unii Europejskiej. Brali w tej dyskusji udział dyplomaci, politycy, intelektualiści i poeci – postaci tej miary co Oskar Halecki czy Kazimierz Wierzyński. Przez trzy dekady było to możliwe dzięki gościnności Stanów Zjednoczonych, które – nie zawsze oficjalnie – dawały tym dowód, że równie mocno jak rzesza emigrantów popierają ideę zjednoczonej i wolnej Europy. Autor książki w trakcie wieloletniej kwerendy zgromadził ogromny i bardzo różnorodny materiał źródłowy (relacje, listy, archiwalia etc.), dokumentując wpływ polskich emigrantów na politykę amerykańską i opisując projekty przygotowywane z nadzieją, że uda się je wprowadzić w życie.

SPIS TREŚCI

Wstęp

Idee i emigracja
Pogranicze myśli politycznej i historycznej
Źródła i literatura

1. Działalność polityczna federalistów polskich w Stanach Zjednoczonych

II wojna światowa: czekając na powrót do kraju

Projekty rządowe
1940 rok: fala uchodźców polskich w Ameryce
Amerykanie planują pokój
Nowa Europa

Rada Planowania Europy Środkowej i Wschodniej
Echa sowieckiego sprzeciwu
Hasło federacji w polityce propagandowej rządu
Nowojorska Paneuropa
Polonia w polityce rządu

Po II wojnie: emigracja polityczna

Amerykanie i (środkowo)europejski federalizm
United and Free Europe
Komitety i przedstawicielstwa
Liberation - federation
Międzynarodowa Unia Chłopska
Chrześcijańsko-Demokratyczna Unia Europy Środkowej
ACEN, czyli Zgromadzenie Europejskich Narodów Ujarmionych
Inne międzynarodówki
Związek Polskich Federalistów w Stanach Zjednoczonych
Media i federalizm
Badania nad federalizmem i ich instytucjonalizacja
New York, New York

2. Myśl polityczna

Krąg „New Europe”
Anatol Mühlstein
Roman Michałowski
Feliks Gross
Gross i Malinowski
Na skrzyżowaniu kontynentów
ZPF i renesans współpracy polsko-czechosłowackiej
Środkoeuropejski „The Federalist”
Przesłanki gospodarcze federacji – koncepcje Jana Wszelakiego
Federaliści w Chicago
Stronnictwa polityczne w USA wobec federalizmu
Ludowcy
Chadecy
PRW „NiD”
Jerzy Lerski i federalizm oddolny
Piłsudczycy
Federalizm poetów

3. Historycy wobec federalizmu

Oskar Halecki. Historiozofia i federalizm

„Europa Środkowo-Wschodnia”

Piotr Stefan Wandycz. Na styku teorii politycznej i historiografii

Konfederacja polsko-czechosłowacka

Zjednoczona Europa

Marian Kamil Dziewanowski

Federalizm Czartoryskiego

Federalizm Piłsudskiego

Wiktor Sukiennicki – prawo i historia

O historykach i politycznym zaangażowaniu

Zakończenie

Summary

Wykaz skrótów

Bibliografia

Indeks

Gdzie kupić publikacje:

[Lublin](#)